

Бэйлек нэм бэйлек сүзлэр

Бэйлэгеч сүз төркемнэре

- *Бэйлеклэр (послелогии)*- выражают в предложении категорию подчиненности и соответствуют русским предлогам.
- Послелогии делятся на *бэйлеклэр (послелогии)* и *бэйлек сүзлэр (послеложные слова)*.
- Послелогии требуют, чтобы зависимое слово стояло в определенном падеже подразделяются на группы.

- Послелогои и послеложные слова, требующие употребления существительных в именительном (Б.к), местоимений- в родительном падеже (исключения- местоимение *алар*):
- белэн(с), өчен(за, ради), кебек, сыман, шикелле, күк, төсле, чаклы, хәтле(как, словно), кадәр (с, как), аркылы, аша (через), буенча(по), буйлап(вдоль), буена, буеннан, буенда(у), эченә(внутри), саен(каждый), астына (вниз), турында (о, об), алдында(перед), тирәсенә(около, возле, вблизи, вокруг)

- Послелогои, требующие употребления слов в направительном падеже (Ю.к): **кадэр, чаклы, хэтле, тикле (до), күрә (по причине), каршы(против), таба, табан (по направлению, к), карамастан (несмотря), караганда(по сравнению, сравненно)**
- Например:
- авылга **кадэр** (до деревни)
- урманга **таба** (к лесу)
- миңа **каршы** (против меня)

- Послелогои, требующие употребления слов в исходном (Ч.к) падеже:
- соң(после), башка, бүтән, тыш(кроме, без), бирле(с тех пор), элек(до), башлап, алып(с)
- Например:
- эшт**тән соң** (после работы)
- әни**дән башка** (без мамы)
- иртә**дән башлап** (с утра)
- килгән**нән бирле** (с тех пор как пришел)

Переведите, определите падеж.

- 1) Бакча яныннан бер кеше узып китте.
- 2) Өй каршында каен үсә.
- 3) Дәрес ахырында билге куела.
- 4) Бүген бакча тирәсен чистарталар.
- 5) Түтәл уртасында алты суган калган.
- 6) Мәктәп алдыннан без кибеткә кердек
- 7) Урам аркылы чыкканда игътибарлы бул!

Тикшер:

- **Возле** сада прошел один человек.
- **Напротив** дома растет береза.
- **В конце** урока ставится оценка.
- Сегодня чистят **возле** огорода.
- **По середине** грядки осталось 3 лука.
- **Перед** школой мы зашли в магазин.
- Будь внимательным, когда переходишь **через** улицу.

- **Поставьте нужные послелогои и послеложные слова.**
- Яр Чаллы шәһәре Чулман ... урнашкан.
- Балалар жәйге ялга әбиләре ... кайта.
- Өстәл ... укучыларның дәфтәрләре ята.
- Мәктәп ... яңа мәйданчык төзелә.
- Каникулдан ... без мәктәпкә жыелдык.
- Минем ... кемдер килә.

- **Слова:** *арттан, буена, соң, янында, янына, өстендә*

Склонение по падежам (III заттагы бэйлек сүзлэр)

Б.к. өстэл өсте	урман буе
И.к. өстэл өсте нең	урман буе ның
Ю.к. өстэл өсте нә	урман буе на
Т.к. өстэл өсте н	урман буе н
Ч.к. өстэл өсте ннән	урман буе ннан
У-в.к. өстэл өсте ндә	урман буе нда

Урман буеннан бер машина килә.
Әни **өстэл өстен** сөртте.

- **Переведите пословицы и поговорки**
- Акыл ... алтын табыла, алтын ... акыл табылмый.
- Акыллы алга барыр, ... карар.
- Галим үләр- сүзе калыр, йөргән ... эзе калыр.
- Байлык ... торылмый, холык өчен торыла.
- Кеше ... кем дә гөл, кеше ... намус бел.
- Ир егет үзе ... туа, иле ... үлә.
- ***Терәк сүзләр***: өчен, алдында, белән, жирендә, артында, артына, белән.

**Составьте предложения с
послелогами по рисунку.**

...то в нем никакой см

www.anekdot

● **Ситуативные упражнения**

● **Как скажешь о том:**

- **что он не может жить без тебя;**
- **что он с вами доедет до Москвы;**
- **твой отец не может жить без работы ни дня;**
- **с понедельника до субботы мы готовим класс к новому учебному году;**
- **что ты каждый день по утрам умываешься холодной водой.**